

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Identifikátor materiálu: VY_32_INOVACE_343

Anotace	Výuková prezentace .Na jednotlivých snímcích jsou postupně odkrývány informace, které žák zapisuje či zakresluje do sešitu.
Autor	Ing. Vadim Starý
Jazyk	Čeština
Očekávaný výstup	Žák umí řešit obvody s rezistory v zapojení do trojúhelníku a do hvězdy.
Speciální vzdělávací potřeby	- žádné –
Klíčová slova	Transfigurace, trojúhelník, hvězda, zapojení rezistorů
Druh učebního materiálu	Prezentace
Druh interaktivity	Výklad podpořený vizualizací a práce se zápisem do sešitu.
Cílová skupina	Žák
Stupeň a typ vzdělávání	Střední Vzdělávání - SOŠ
Typická věková skupina	15 - 17 let / 1. ročník
Celková velikost	VY_32_INOVACE_343.ppt - 584 704 kB
Škola, projekt:	VŠŠ a VOŠ MO, Moravská Třebová ; Virtuální studovna, reg. č. CZ.1.07/1.5.00/34.0525
Vzdělávací oblast	Odborné vzdělávání
Vzdělávací obor:	Elektrotechnický základ
Téma:	Transfigurace trojúhelník, hvězda
Zdroje:	Uvedeny na poslední straně
Datum vytvoření materiálu:	1 .9. 2013
Datum pilotního ověření:	15. 1. 2014

Transfigurace trojúhelník, hvězda

Potřebné znalosti:

- **Sériové zapojení rezistorů**

zapojení „za sebou“

$$R = R1 + R2 + R3$$

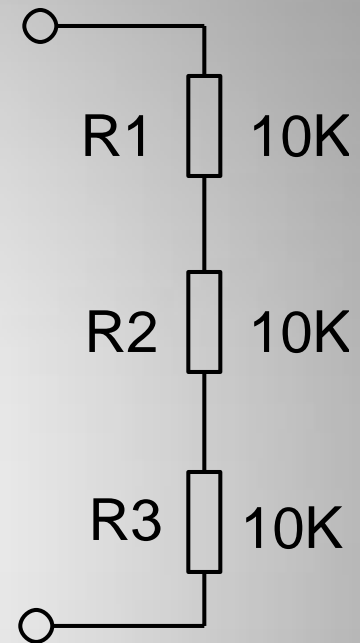
$$U = RI = (R1 + R2 + R3)I \text{ [V]}$$

$$U_{R1} = R1I \text{ [V]}$$

$$U_{R2} = R2I \text{ [V]}$$

$$U_{R2} = R2I \text{ [V]}$$

$$U = U_{R1} + U_{R2} + U_{R2} \text{ [V]}$$

- **Paralelní zapojení rezistorů**

zapojení „vedle sebe“

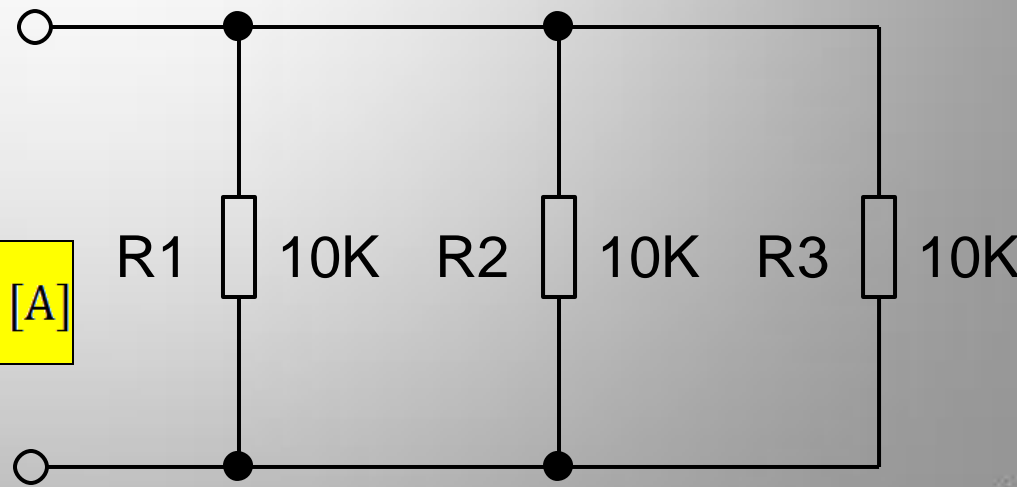
$$\frac{1}{R} = \frac{1}{R1} + \frac{1}{R2} + \frac{1}{R3} \text{ [\Omega]}$$

$$I_{R1} = \frac{U}{R1} \text{ [A]}$$

$$I_{R2} = \frac{U}{R2} \text{ [A]}$$

$$I_{R3} = \frac{U}{R3} \text{ [A]}$$

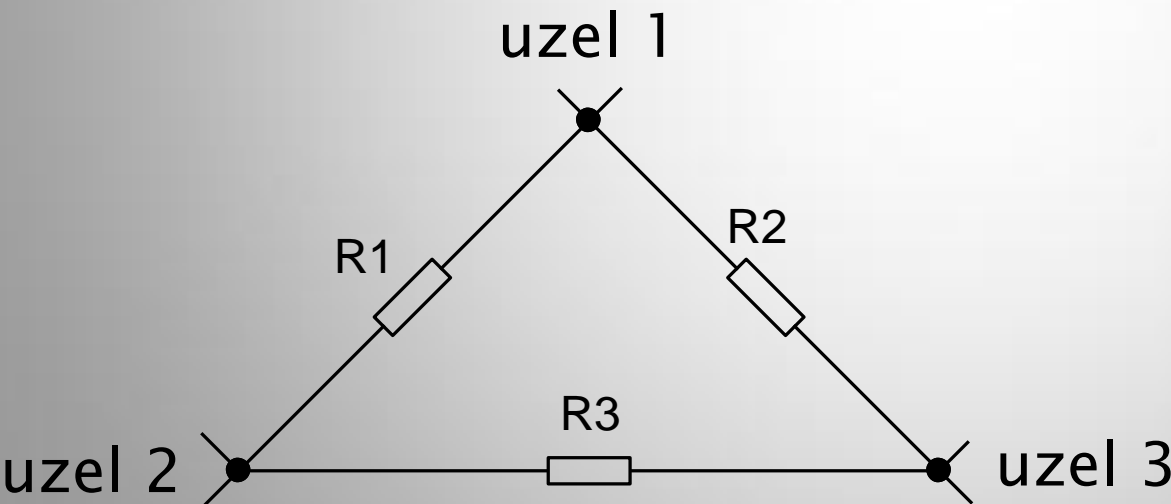
$$I = I_{R1} + I_{R2} + I_{R2} \text{ [A]}$$

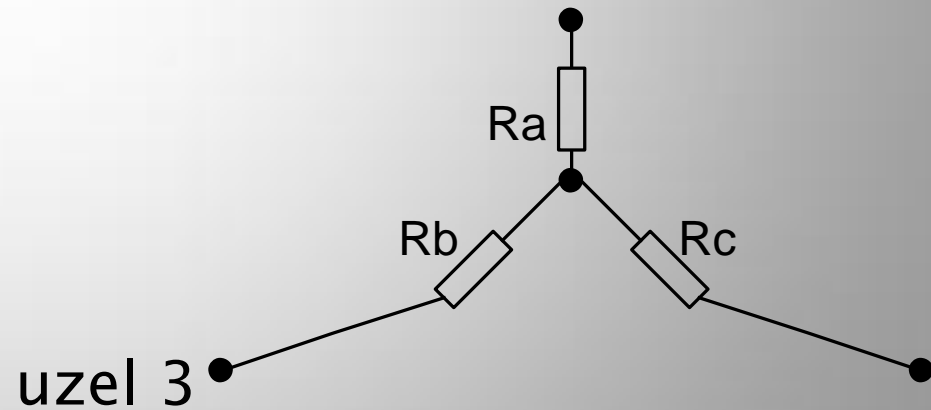
Transfigurace trojúhelník, hvězda

- Jedná se o speciální druh zapojení, které není ani sériové, ani paralelní a je nutný jeho přepoččet.
- Provádíme tzv. transfiguraci (přeměnu) z jednoho zapojení do druhého. Zpravidla z trojúhelníku do hvězdy.

Trojúhelník - Δ

Hvězda - Y

Transfigurace trojúhelník, hvězda

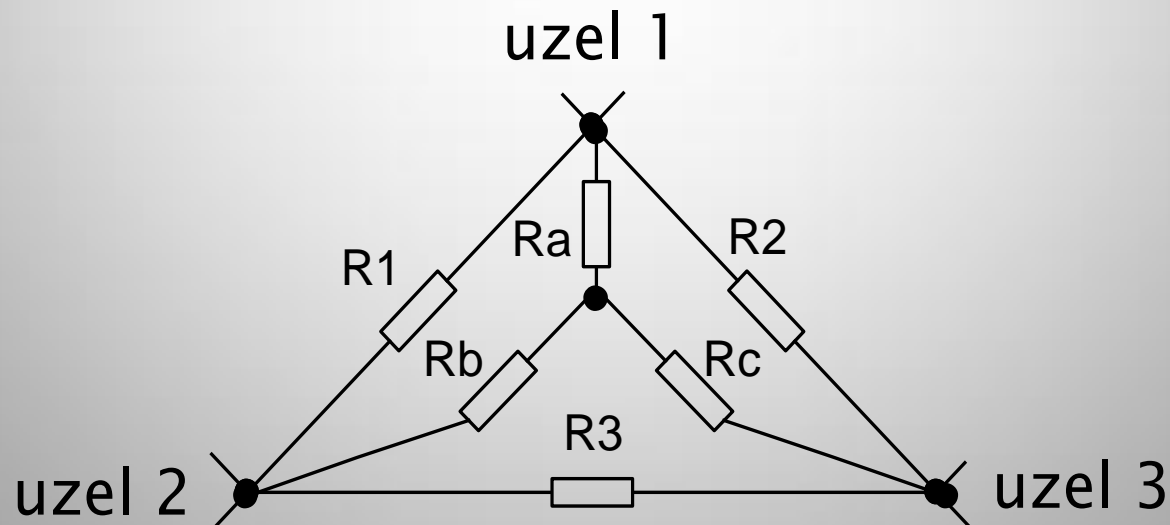
- Provádíme následující přepočet:

$$R_a = \frac{R_1 R_2}{R_1 + R_2 + R_3} [\Omega]$$

$$R_b = \frac{R_1 R_3}{R_1 + R_2 + R_3} [\Omega]$$

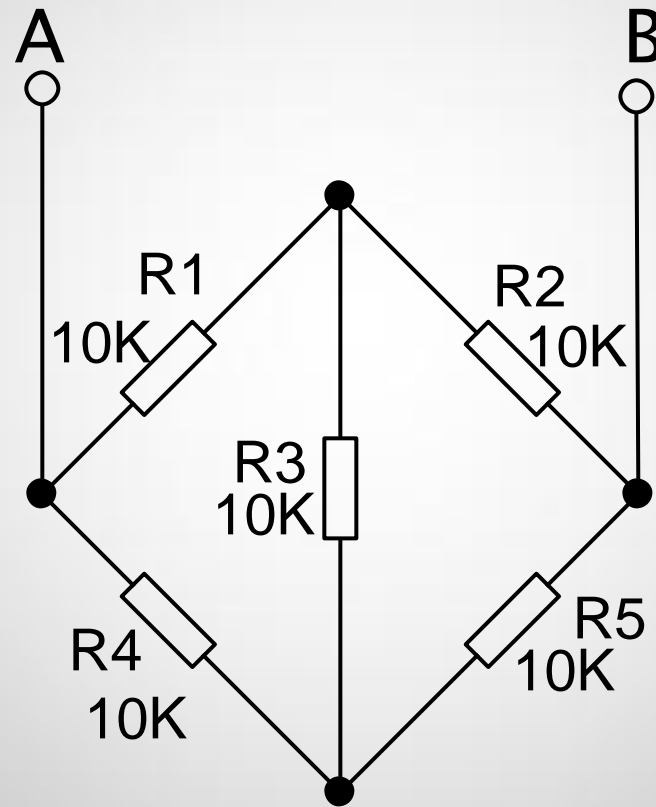
$$R_c = \frac{R_2 R_3}{R_1 + R_2 + R_3} [\Omega]$$

Trojúhelník $\rightarrow$ Hvězda

Transfigurace trojúhelník, hvězda

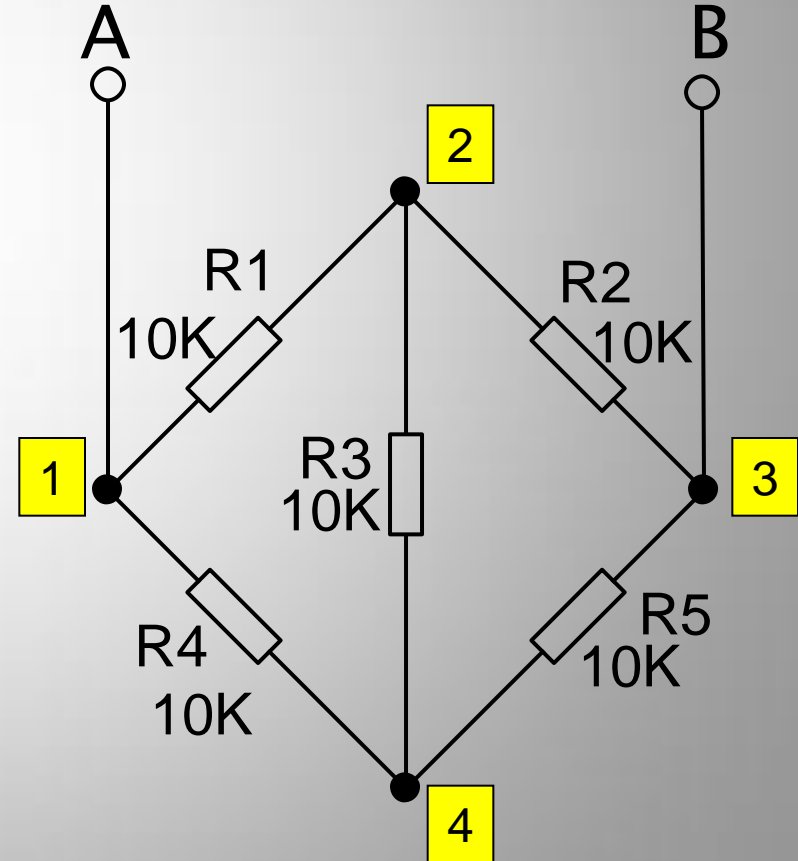
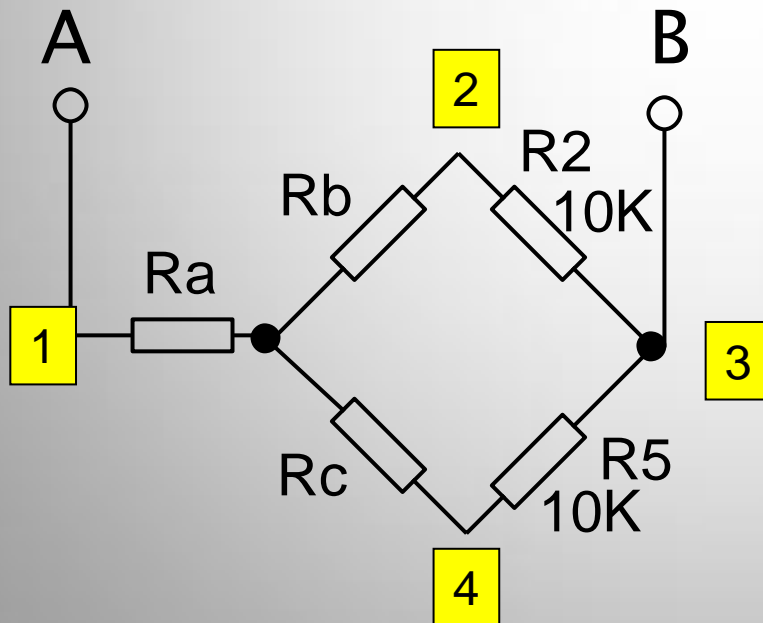
Zadání: s využitím znalosti transfigurace zjistí celkový odpor obvodu ke svorkám A a B

Transfigurace trojúhelník, hvězda

Řešení:

1. označíme jednotlivé uzly
2. rozmyslíme vhodnou transfiguraci (máme na výběr trojúhelník mezi uzly 1, 2, 4 nebo 2, 3, 4)
3. Nakreslíme náhradní schéma pro transfiguraci (1, 2, 4):

Transfigurace trojúhelník, hvězda

Řešení:

4. dopočteme odpory R_a , R_b , R_c

$$R_a = \frac{R_1 R_4}{R_1 + R_3 + R_4} = \frac{10K \cdot 10K}{10K + 10K + 10K} = 3,33 \text{ k}\Omega$$

$$R_b = \frac{R_1 R_3}{R_1 + R_3 + R_4} = \frac{10K \cdot 10K}{10K + 10K + 10K} = 3,33 \text{ k}\Omega$$

$$R_c = \frac{R_3 R_4}{R_1 + R_3 + R_4} = \frac{10K \cdot 10K}{10K + 10K + 10K} = 3,33 \text{ k}\Omega$$

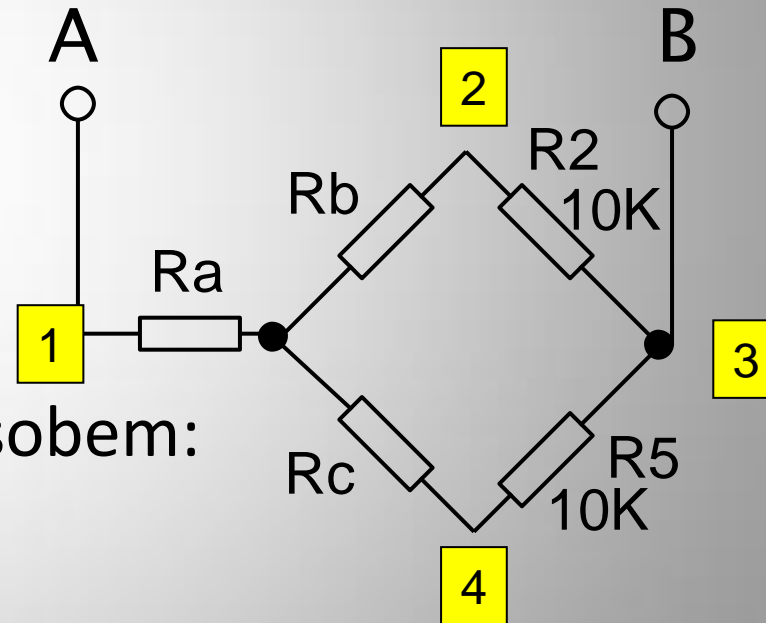
5. Dostaneme sérioparalelní zapojení, řešíme známým způsobem:

$$R_{b2} = R_b + R_2 = 3,33K + 10K = 13,33 \text{ k}\Omega$$

$$R_{c5} = R_c + R_5 = 3,33K + 10K = 13,33 \text{ k}\Omega$$

$$R_{b2c5} = \frac{R_{b2} R_{c5}}{R_{b2} + R_{c5}} = \frac{13,33K \cdot 13,33K}{13,33K + 13,33K} = 6,66 \text{ k}\Omega$$

$$R_{AB} = R_a + R_{b2c5} = 10K + 6,66K = 16,66 \text{ k}\Omega$$

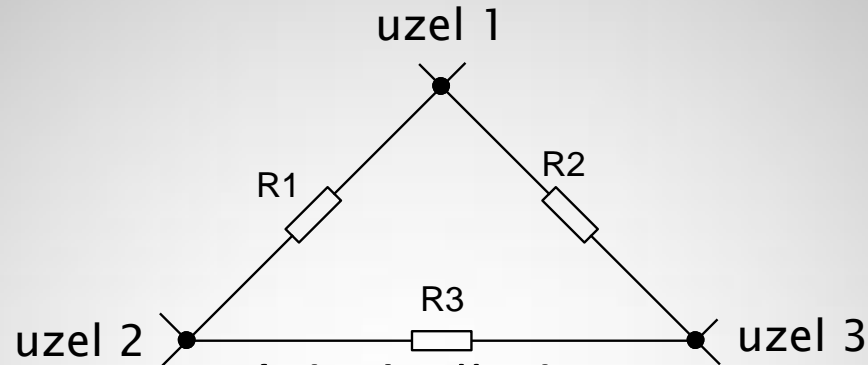

ÚKOL:

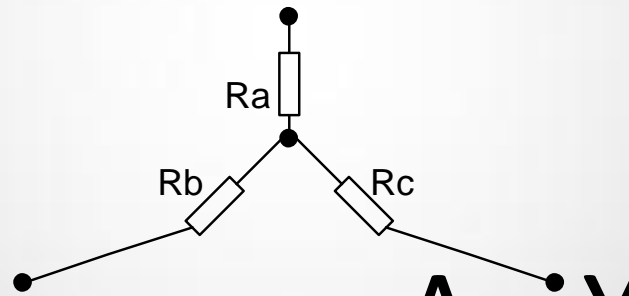
Pokuste se vyřešit obvod transfigurací mezi uzly 2, 3 a 4

Transfigurace trojúhelník, hvězda - opakování

1. Nakreslete zapojení do trojúhelníku

2. Nakreslete zapojení do hvězdy

3. Napište vztahy pro přepočítání $\Delta \rightarrow Y$

$$R_a = \frac{R_1 R_2}{R_1 + R_2 + R_3} [\Omega] \quad R_b = \frac{R_1 R_3}{R_1 + R_2 + R_3} [\Omega] \quad R_c = \frac{R_2 R_3}{R_1 + R_2 + R_3} [\Omega]$$

Použité materiály

- BLAHOVEC, Antonín. Elektrotechnika. 2., nezm. vyd. Praha: Informatorium, 1997. ISBN 80-860-7318-1.
- ZAPLATÍLEK, Karel. Základy elektrotechniky ZELí. User.unob.cz [online]. [cit. 2013-09-17]. Dostupné z: <http://user.unob.cz/zaplatilek/ZEL/Index.htm>
- Transfigurace. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-10-18]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Transfigurace_\(elektrotechnika\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Transfigurace_(elektrotechnika))
- TYRBACH, Jaromír. Transfigurace trojúhelník - hvězda. TransfiguraceD-Y.pdf [online]. 2010 [cit. 2013-10-18]. Dostupné z: <http://web.telecom.cz/tyrbach/Transfigurace%20D-Y.pdf>

Použité obrázky

1. Schémata byly vytvořeny programem profiCAD, licence: VSŠ a VOŠ Moravská Třebová
<http://www.proficad.cz/>